1987. GADA FEBRUĀRĪ VALKAS KULTŪRAS NAMĀ SĀK DARBOTIES CIRKA PULCIŅŠ

Valkā aug cirka akrobāti

Nereti dažādus publiskus pasākumus kuplina Valkas kultūras nama cirka pulciņš, kuru vada bijusī **cirka artiste, akrobāte MUDĪTE KRAUKLE**. Nu jau daudzus gadus viņa savu bagātīgo pieredzi nodod gan Valkas, gan Valgas jaunajām vingrotājām. Šogad janvārī viņa ar savām audzēknēm uzstājās Rīgas cirka 110 gadu jubilejas svinībās. Aicināju Mudīti uz nelielu interviju, lai tuvāk uzzinātu, ko un kā viņa dara.

– Cirks parasti asociējas ar svētkiem. Kuri ir tavi mīļākie svētki?

– Varu droši sacīt, ka mani mīļākie svētki ir 8. marts – Starptautiskā sieviešu diena. Tikai pēc tam gribētu minēt jauno gadu un savu dzimšanas dienu. Zinu, ka arī Valkā ļoti daudziem 8. marts ir nozīmīgi svētki. To apliecina kaut vai tas, ka šajā dienā ziedus nopirkt ir ļoti sarežģīti. 8. martā saņemu apsveikumus no kolēģiem Maskavā un Ukrainā, Pēterburgā, Baltkrievijā un citām vietām. Es negrasos šos apsveikumus mest atkritumu grozā politisko apsvērumu dēļ. Diemžēl man ir zudušas visas iespējas apciemot kolēģus kaimiņvalstīs. Cirka mākslinieki patiešām svētkos ir īstais uzstāšanās laiks, pelnas laiks.

– Tu ar savām audzēknēm piedalījies Rīgas cirka 110 gadu jubilejas svinībās. Acimredzot tā ir lielākā atzinība tavam darbam, jo uz šīm svinībām bija savākts viss labākais, kas Rīgas cirkā tapis, kam ir lielākā vai mazākā mērā ar to bijusi saistība.

– Līdzās mums bija uzaicinātas arī Ogres un Daugavpils un 3 Rīgas bērnu cirka studijas. Katrai bija atvēlētas 4 minūtes. Valcēnietēm bija tas gods atklāt Rīgas cirka svinību otro daļu. Jau septembrī meitenēm sacīju, lai nopietni sāk gatavoties šim notikumam. Cerēju, ka varēs aizbraukt tris labākie pāri, bet preciza scenārija un noteikumu nebija. Tā nu sanāca, ka uz Rīgu ierobežotā uzstāšanās laika dēļ varēja aizbraukt tikai viens pāris – Nataša Oskina no 4. klases 2. vidusskolas un Violeta Gordejeva (abas 2. attēlā) no Valgas ģimnāzijas. Tobrīd šis bija labākās meitenes. Violeta studijā darbojas trešo gadu, un viņa ir ļoti neatlaidīga skolniece ar labu raksturu. Savukārt 11. klases skolniece Nataša studijā strādā jau 7. gadu. Diemžēl manu Valgas audzēkņu mammas ir diezgan neobjektīvas un apvainojušās, ka nepaņēmu līdzi citas Valgas skolnieces. Viņas pat ir pārtraukušas nākt uz nodarbībām, un šogad Valgā vairs nestrādāju. Ja meitenēm pēc pirmajiem panākumiem "sakāpj galvā" un viņas atļaujas skolas pasākumos rādīt pavisam negatavus numurus, tad to neuzskatu par nopietnu attieksmi pret darbu. Disciplinai cirkā ir milzīga nozīme. Man pulciņā nekad nav bijuši atsevišķi mīluļi. Ja meitene nevar pārdzīvot, ka uz nopietnu uzstāšanos aizbrauc viņas labākā draudzene, tad tur kaut kas nav kārtībā. Šī bija pirmā reize manā praksē, kad bērnu mamma nāca sūdzēties kultūras nama direktorei, ka meitai nav fauls uzstāties.

– Tu strādā arī Valkas 2. vidusskolā ar mazajiem. Kā tur veicas?

– 2. vidusskolā man ir sešas mācību stundas nedēļā. Tur pasniedzu akrobātiku un galda tenisu. Var nākt visi interesenti. Labākos aicinu uz koptreniņiem Valkas 1. vidusskolā. Ir interesanti uzspēlēt ar nezināmiem partneriem. Kultūras nama cirka pulciņš pulcējas divas reizes nedēļā. Katru reizi dodu jaunus uzdevumus un tos pārbaudu. Akrobātika ir kā rīta rosme vai vijolspēle – ar to jānodarbojas katru dienu. Mums cirka pulciņā ir 15 dalībnieki, bet regulāri un nopietni trenējas 6 – 7 ļaudis kopā ar skolotāju. Tie regulāri uzstājas dažādos koncertos. Parasti kritiskais vecums ir 13 gados, kad sākas īpaša interese par diskotēkām, mīlestību un tamlīdzīgi. Tagad cirka pulciņā labi darbu uzsākušas 2. vidusskolas 1. klases meitenes. Interesanti, ka latviešu meitenes par cirku interesējas krietni mazāk. Viņu vidū populārākas ir mūzikas un mākslas skolas. Saprotami, ka visam laika neatliek, jo akrobātikā mājās daudz jāstrādā, jāvingrinās. Kopumā bērni tagad ir krietni vājāk sagatavoti vingrošanai, nekā tas bija pirms gadiem. Tagad meitenes pat neprot mest kūleni, uztaisīt "tiltiņu", par līdzteku vingrojumiem vispār nerunājot. Kādreiz tas bija pats par sevi saprotams. Lielu jaunumu organismam nodara nepareizā ēšana. Esmu uzklausījusi daudzus "paldies" no mammām, kuru bērni uzklausījuši manus padomus ēšanas jautājumos. Ja meitenei izveidojas skaista figūra, tad tas ir acīmredzams rezultāts.

– Akrobātika un teniss tomēr ir diezgan atšķirīgi nodarbošanās veidi. Kā tu sevi spēj abiem sadalīt?

– Teniss ir sena mana aizraušanās. Ļāpiebilst, ka ar panākumiem esmu izmēģinājusi spēkus vairākos sporta veidos. Kopā ar daudziem maniem tenisistiem apmeklējam baseinu Valgas ģimnāzijā. 10 kronas ir pilnīgi pieņemama cena šai nodarbei. Brīvdienās galda tenisu var izspēlēties visi pēc sirds patikas. "Ceribu startos" sekmīgi piedalās mani jaunākie, desmitgadīgie audzēkņi. Valkas 1. vidusskolā galda tenisu mācu jau trešo gadu. Tiem, kuri trenējas, ir rezultāti. Devīngadīgo grupā pēc reitinga Edgars Dzalbs ir otrajā vietā Latvijā. Es pati 50 gadīgo grupā esmu vienu vietu zemāk.

– Kādas citas aizraušanās tev vēl piemīt?

– Mana vājība ir itāļu mūzika. Nupat vajadzēja atdot pusi pensijas, lai Rīgā tiktu uz Roberīno Loreti koncertu. Katra kaste ar ierakstiem maksāja sešus latus. Daudz laika pavadu Valkas bibliotēkas lasītavā.

Man nav pieņemami, ka bērni "Elstonā" snaiskstās gar šausmu filmu stendiem. Tas noved pie lielām traģēdijām, kuru bezdzamajā laikā nav mazums. Ir tačū tik daudz lietderīgāku laika pavadīšanas iespēju.

Aldis Dubļāns

Ziemeļlatvija, 1997, 30.janv.

Darbojas cirka pulciņš

Valkas kultūras namā cirka pulciņš darbojas visu vasaru. Vadītāja Mudīte Kraukle saka, ka ne visi dalībnieki vasarā nāk uz nodarbībām, jo daļa bērnu atpūšas laukos.

Otrdien jaunie cirka mākslinieki demonstrēja savas prasmes «rūpju bērnu» nometnes dalībniekiem. Mudīte Kraukle vada arī galda tenisa pulciņu, bet pašlaik Valkas 1. vidusskolas zāli remontē un treniņiem nevar atrast piemērotu zāli par mērenu samaksu. Vairāki vadošie pulciņa tenisisti pašlaik atrodas starptautiskā galda tenisistu nometnē Drustos (Valmieras rajonā).

Aldis Dubļāns

Foto — Aldis Dubļāns

Ziemeļlatvija, 2000, 13.jūl.

Mudītes Kraukles vadītais cirka pulciņš gaida jaunus dalībniekus.

...es atkal darītu to pašu...

Februāra sākumā Valkas cirka studijas vadītāji, bijušajai cirka māksliniecei **MUDĪTEI KRAUKLEI** apaļa jubileja –50, bet viņas vadītajam bērnu cirka pulciņam 10 gadu jubileja.

– Kā jūtas cirka māksliniece pensijā?

– Būt pensijā cirka māksliniecei nenozīmē gulēt, pret griestiem sacelot kājas. Cirka māksliniekiem gāja pensijā pēc 20 darba gadiem, sasniedzot 40 gadu vecumu. Parasti jau visi tāpat turpina strādāt, bet pensija nodrošina finansiālo neatkarību. Cirkā jebkuru brīdi var pienākt mirklis, kad tu nevari iziet arēnā veselības dēļ. Es gan tikai 3 gadus paspēju nodzīvot normālā finansiālā neatkarībā. Tagad saņemu 36 latus un visbiežāk iznāk domāt par naudu.

– Vai uzturi kādus sakarus ar bijušajiem kolēģiem?

– Man nav daudz īstu draugu, tādu, kas arī grūtā brīdī palīdz. Man ir bijušas četras partneres, bet tikai ar Galinu Korobļovu no Maskavas ir izveidojusies īsta draudziba. Nupat decembri biju pie viņas viesos Maskavā. Sastapu arī citus kolēģus, bijušos akrobātus. Juriju Nikuļinu gan nesatiku. Viņš tobrīd bija ļoti aizņemts savas 75 gadu jubilejas svinēšanu. Bija iecerēts, ka Maskavas mērs Lužkovs ieradīsies viņu sveikt, nolaižoties no cirka kupola, bet vienā no mēģinājumiem mērs neveiksmīgi traumēja kāju. Jaunajā Nikuļina cirkā direktors ir viņa dēls. Šo cirku apskatīju. Kopā ar Juriju Nikuļinu strādāju pirms 25 gadiem. Viņam bez kautrēšanās padomu varēja vaicāt jebkurš iesācējs. Maskavā noskatījos ļoti daudz videofilmu ar cirka skolas izlaiduma klases numuriem, salīdzināju tos ar mūsu studijas darbu, redzēju daudz videomateriālu, kā trenējas Kanādā un citviet.

– Kā tu kļuvi par cirka mākslinieci?

– Sāku trenēties akrobātikā Valkas kultūras namā pie Inas Mednes. Tolaik bija laba sportiste, aizrāvos ar šķēpmešanu. Biju republikas izlasē, Vissavienības spartakiādē Minskā 18 gadu vecumā ar rezultātu 46,62 m paliku ceturtā. Interesanti, ka līdztekus šķēpmešanai vienmēr gāju skatīties sacensības akrobātikā. Kad piedalījos sacensībās Rīgā, vienmēr gāju uz cirku. Tomēr man patiešām ļoti patika trenēties akrobātikā. Tā pēc tam ir iespēja peldēt baseinā. Kad strādāju cirkā, bieži gāju uz sacensībām visdažādākos sporta veidos. Rīkoju pat galda tenisa turnīrus. Cirks un sports man visu mūžu bijuši blakus. Lai arī Valkā tagad diezgan populāra ir skrišana, tomēr skriet man nekad nav patīcis. Nenogurstu, stundām spēlējot volejbolu vai galda tenisu, bet skriet nespēju. Pašlaik esmu 65. Latvijas reitinga tabulā tenisā starp visu vecumu sportistēm. Savā vecumā parasti esmu pirmajā trijniekā.

– Ko nozīmē būt cirka mākslinieka?

– Tas ir būt retas profesijas pārstāvim. Tas ir kaut kas īpaši gaišs. Man patīk spilgtās arēnas gaismas un kaitina tumsa. Cirks ir īpašs možuma lādiņš visiem. Nekad neaizmirsīšu tos brīžus, kad cirka personāls iznāca arēnas sākumā, lai redzētu mūsu dueta numerus. Protams, nevar jau cirkā viss patikt, bet, ja ieraugu kaut vienu jaunu man nezināmu elementu, tad labi jūtos. Ja man būtu jāsāk dzīve no jauna, es atkal darītu to pašu, es atkal strādātu cirkā. Tie bija mana mūža skaistākie gadi.

– Kas ir tas spēks, kurš tik ļoti piesaista šīm darbam? Ir vispārpieņemts uzskats, ka cirka trupa dzīvo kā viena ģimene.

– Kurš vienreiz īsti paosta arēnas zāģu skaidu smaržu un iedzīvojas kolektīvā, tas vairs neaizies. Pat meitenes nedraudzējas ar vīriešiem no malas, bet meklē nākamos dzīvesdraugus starp kolēģiem vai ļoti radniecīgu profesiju pārstāvjiem. Darbs nav viegls. Sevišķi dienvidu republikās no caurvējiem un slīktajiem sadzīves apstākļiem sāpēja visas malinas. Nekādas īpašās kaites gan nav palikušas pēc tā. Vēl tagad, ja sader, varu nostāvēt uz vienas rokas vai uztaisīt špagatu. Arī bērniem esmu lielāka autoritāte, ja visu varu parādīt pati. Ar stāstīšanu vien nepietiek. Mazajiem īpaši patīk man kāpelēt uz galvas.

– Kāda situācija ir Latvijas cirkā?

– Latvijai nav savas trupas, ir ceļojošais cirks "Baltija". Vispār Latvijā ir tris reizes mazāk cirka māksliniekuNekā Saeimas deputātu. Ja neizdodas noslēgt līgumus ārzemēs, tad jāsēž bez darba. Cirka mākslinieklem repertuārs īpaši nemainās. Pamazām katrs numurs tiek novests līdz pilnībai, maksimālai sarežģītībai daudzu gadu garumā. Tāpēc daudzi nesaprot, ka mūsu Latvija ir par mazu cirkam. Jāmeklē aizvien jauni skatītāji. Bijušajā Padomju Savienībā tas bija vienkāršāk. To varēja izbraukāt krustām šķērsām. Šo situāciju var salīdzināt kaut vai ar mūsu pašu "Burangu", kurš ir izbraucis visus pagastus, visas pilsētas. Trūkst jaunas auditorijas. Tolaik vadošie artisti izbrauca daudzas valstis. Esmu bijusi vairākās Āzijas un Āfrikas valstīs. Savienībā esmu redzējusi vai visas lielākās pilsētas. Tagad reizēm pārskatu vecos albumus.

– Kuri brīži dzīvē tev devuši vislielāko gandarījumu?

– Tas, ka četras reizes esmu strādājusi cirka mekā – Maskavā. Tā bija tik augstskola, kopējs darbs ar visām tā laika lielākajām zvaigznēm. Īpaši oriģinālā numuri parasti bija vecajā Nikuļina cirkā. Maskavā arī saņēmu uzaicinājumus uzstāties pārējos lielākajos Savienības cirkos.

– Kurš cirka žanrī vēl bez akrobātikas tev patīk?

– Ko tu pati domā par savu darbu ar bērniem?

– Cirka studijas bērniem ir tikai Rīgā, Daugavpilī un Ogrē. Tagad nelolaju nekādas ilūzijas. Reizēm ir sajūta, ka mans darbs nevienam nav vajadzīgs. Bagātākie bērni mācās mūzikas un mākslas skolās. Reizēm pati esmu samaksājusi bērnu dalības maksu – 2 latus mēnesī. Esmu spiesta strādāt ar tiem, kuri te nāk, kurus atsūta vecāki. Smiekligi, ka dažam divus mēnešus jāmāca kūlenis vai ritenītis. Agrāk šādas lietas bija elementāk

Līdz 2003. gadam tā vadītāja bija cirka māksliniece MUDĪTE KRAUKLE (1947-2003).

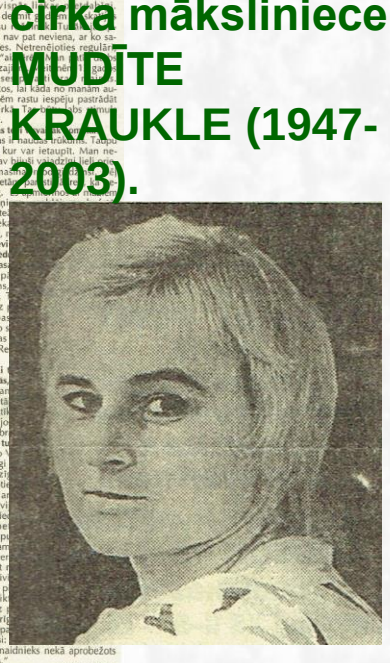

grupa, kur pavadīt brīvo laiku. Tādēļ diemžēl visvairāk laika un enerģijas [illegible] vainojot [illegible] balansa izjūta, kuri, vēl mazi būdami, izjūt milzīgas sāpes, kas man visu [illegible] Pirms [illegible] uz visu [illegible] kārtnē nav pat neviena, ar ko sacensties. Netrenēties regulāri [illegible] bērni "a[illegible] kuri [illegible] ar mazajiem [illegible] interesē[illegible] Gribētos, lai kāda no manām audzēknēm rastu prieku pastrādāt šīs profesijās. Viss atkarīgs tikai no katra paša, viņa attieksmes pret darbu. Jā, bija arī tādi talantīgi cilvēki, kuri nodzērās. Es nekad neesmu smēķējusi, neesmu īpaši aizrāvusies ar alkoholu. Mūsu darba patikamā puse ir arī tā, ka vienmēr iznāk sastapt visdažādākos cilvēkus gan darbā, gan viesnīcās vai līdmašīnās.

– Kādā virzienā mainās akrobātika cirkā?

– Agrāk visvarīgākais bija fiziskais spēks. Mazāk vērības velšīja plastikai, mūzikai, tērpiem. Tas viss cirku ir padarījis pievilcīgāku, krāšņāku. Ja agrāk gatavam numuram centos piemeklēt mūziku, tad tagad ar saviem audzēkņiem daru otrādāk. Ar gadiem nāk pieredze. Darbā ar bērniem esmu pilnīgi attieksmes no riskantiem numuriem. Daudz esmu guvusi dažādās lekcijās.

Aldis Dubļāns
Foto no M. Kraukles personīgā arhīva

Ziemeļlatvija, 1997, 4.febr.